

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2020

98/2020

Laki

Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Eduskunnan ja Ahvenanmaan maakuntapäivien päätösten mukaisesti, jotka on tehty Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 69 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, *muutetaan* Ahvenanmaan itsehallintolain 7 luvun otsikko, 44–51 § sekä 56 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 44 § laissa 520/1996 ja 51 § osaksi laissa 68/2004, seuraavasti:

7 luku

Ahvenanmaan maakunnan talous

44 §

Taloudellinen itsehallinto

Ahvenanmaan maakunnalla on taloudellinen itsehallinto siten kuin siitä säädetään tässä laissa.

Maakuntapäivät päättää Ahvenanmaan maakunnan talousarviosta. Tarkemmat säännökset maakunnan talousarviosta annetaan maakuntalaissa.

Ahvenanmaan maakunta voi itsehallinnon tarpeisiin ottaa lainaa sekä laskea liikkeelle obligaatiolainoja.

45 §

Vuotuiset siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

Ahvenanmaan maakunnalle suoritetaan itsehallinnosta aiheutuvien menojen kattamiseksi vuosittain valtion varoista 46 §:n mukainen määrä, joka vahvistetaan erityisessä tasoituksessa (*tasoitusmäärä*) sekä määrä, joka perustuu 49 §:ssä säädettyyn verotasoitukseen.

46 §

Tasointus

Tasoitusmäärä lasketaan siten, että valtion tilinpäätöksen mukaiset kyseisen vuoden tulot lukuun ottamatta ansio- ja pääomatuloveroja, yleisradioveroa, rajoitetusti verovelvollisten maksamaa lähdeveroa, yhteisöveroa, tonnistoveroa, arpajaisveroa sekä uusia valtion lainoja (*tasointuspohja*) kerrotaan tietyllä suhdeluvulla (*tasointusperuste*).

Tasoitusmäärän laskennassa tulee myös ottaa huomioon puolet Ahvenanmaan väestömäärässä tapahtuneesta muutoksesta suhteessa koko Suomen väestömäärään (*Ahvenan-*

maan väestönoisuus) 31 päivästä joulukuuta 2020 alkaen. Ahvenanmaan väestönoisuuden määrittämiseksi käytetään kerrointa, joka annetaan viiden desimaalin tarkkuudella. Ahvenanmaan väestönoisuuden kasvaessa tasoitusmäärää korotetaan ja väestönoisuuden vähe-
tessä tasoitusmäärää alennetaan.

Tasoitus toimitetaan vuosittain jälkikäteen kultakin kalenterivuodelta. Tasoitusmääräs-
tä maksetaan kuukausittain ennakkoa.

47 §

Tasoitusperuste ja sen muuttaminen

Tasoitusperuste on 0,45 prosenttia.

Tasoitusperustetta on muutettava, jos valtion tilinpäätöksen perusteet muuttuvat tasoi-
tusmäärän suuruuteen vaikuttavalla tavalla. Valtion tilinpäätöksen perusteiden muutok-
sella tarkoitetaan muutoksia valtion meno- ja kulurakenteessa, verotusta tai yhtiöittämistä
koskevia rakenteellisia muutoksia, muutoksia nettobudjetoinnissa sekä niihin verrattavia
muuta muutoksia.

Tasoitusperustetta on korotettava, jos Ahvenanmaan maakunnan menot kasvavat ja jos
menokasvu johtuu siitä, että:

1) maakunnalle on siirretty uutta lainsäädäntövaltaa 29 §:n 1 momentissa tarkoitettui-
sa asioissa;

2) Ahvenanmaan maakunta on ottanut valtiolle kuuluvia hallintotehtäviä eikä kustan-
nuksia säännellä muulla tavoin tai maakunta vastaa valtion kanssa tehdyn sopimuksen pe-
rusteella toiminnasta, joka kokonaan tai merkittävin osin palvelee valtakunnan etuja;

3) itsehallinnon tarkoitusten toteuttaminen aiheuttaa olennaisia lisäkustannuksia; tai

4) Ahvenanmaan maakunnan hallinnolle muutoin aiheutuu huomattavia menoja, joita
ei ole otettu huomioon tätä lakia säädettäessä.

Tasoitusperustetta on alennettava, jos valtion viranomaisen on ottanut Ahvenanmaan
maakunnan viranomaisille kuuluvia hallintotehtäviä, eikä näiden tehtävien kustannuksia
säännellä muulla tavoin.

48 §

Menettely tasoitusperusteen muuttamisessa

Tasoitusperusteen muuttamisesta säädetään valtakunnan lailla ja maakuntapäivien
suostumuksella.

Valtiovarainministeriö ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus arvioivat vähintään joka
kolmas vuosi, onko 47 §:n 2–4 momentissa säädettyjä perusteita muuttaa tasoitusperustet-
tä, ja tekevät ehdotuksensa Ahvenanmaan valtuuskunnalle. Jos toinen osapuoli pyytää ar-
vioinnin tekemistä aiemmin kuin kolmen vuoden kuluttua, toisen osapuolen on myötävai-
kutettava siihen, että ehdotus luovutetaan Ahvenanmaan valtuuskunnalle kohtuullisessa
ajassa. Muussa tapauksessa valtuuskunta käsittelee asian toisen osapuolen ehdotuksen pe-
rusteella ja kuultuaan toista osapuolta.

Valtuuskunta antaa ehdotuksensa tasoitusperusteen muuttamisesta valtioneuvostolle.
Valtioneuvosto antaa eduskunnalle lakiehdotuksensa, joka perustuu valtuuskunnan ehdo-
tukseen.

49 §

Verotasoitus

Verotasoituksena palautetaan Ahvenanmaan maakunnalle vuosittain valtion varoista
Ahvenanmaalla kunakin verovuotena maksuun pannut valtiollisten ansiotulo- ja pääoma-
tuloverojen, rajoitetusti verovelvollisten maksaman lähdeveron, yhteisöveron sekä tonnis-

toveron rahamäärät. Niin ikään palautetaan vuosittain Ahvenanmaalla maksettujen arpa-jaisverojen rahamäärät. Verotasoitus suoritetaan vuosittain jälkikäteen jokaiselta vero-vuodelta. Verotasoitusmäärästä maksetaan kuukausittain ennakkoa. Ennakkosumma las-ketaan käyttämällä perustana aikaisemman verotuksen toteutumaa ja ennusteita.

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteisöveron ja pääomatuloveron yhteenlaskettu toteuma alittaa yli 10 prosentilla sen yhteisen rahamäärän, jonka Ahvenanmaan maakunta olisi saanut vastaavien verojen osalta käyttäen perusteena 46 §:n 1 ja 2 momentin mukaan las-kettua tasoitusmäärää, kuuluu erotus maakunnalle.

50 §

Ylimääräinen määräraha

Ylimääräinen määräraha voidaan maakuntapäivien esityksestä myöntää sellaisiin poik-keuksellisen suuriin kertamenoihin, joita ei kohtuudella voida rahoittaa Ahvenanmaan maakunnan talousarviosta. Ylimääräinen määräraha voidaan myöntää vain maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen. Ylimääräistä määrärahaa koske-va esitys tehdään Ahvenanmaan valtuuskunnalle.

51 §

Lisäavustus poikkeuksellisissa olosuhteissa

Ahvenanmaan maakunnalle tulee poikkeuksellisissa olosuhteissa myöntää valtion va-roista lisäavustusta:

1) erityisesti maakuntaa kohtaavien olennaisten kansantaloudellisten häiriöiden estä-miseksi tai poistamiseksi;

2) tuhoisasta luonnontapahtumasta, ydinonnettomuudesta, öljypäästöistä tai niihin rin-nastettavasta tapahtumasta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi, jollei kustannusten kohtuudella tule jäädä maakunnan kannettaviksi.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen on tehtävä lisäavustusta koskeva esitys Ahve-nanmaan valtuuskunnalle viimeistään kustannusten syntymistä seuraavana kalenterivuon-na. Asia on, jos mahdollista, ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa sen vireille tulosta.

56 §

Ahvenanmaan valtuuskunnan tehtävät

Valtuuskunnan tehtävänä on lisäksi:

1) toimittaa vuosittain jälkikäteen 46 ja 49 §:ssä tarkoitettu tasoitus ja verotasoitus;

2) antaa 48 §:n 3 momentissa tarkoitettu ehdotus valtioneuvostolle tasoitusperusteen muuttamisesta;

3) myöntää 50 §:ssä tarkoitettu ylimääräinen määräraha ja 51 §:ssä tarkoitettu lisä-avustus poikkeuksellisissa olosuhteissa sekä päättää näihin mahdollisesti liittyvistä eh-doista.

Valtuuskunta päättää 46 §:n 3 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärän ja 49 §:n 1 mo-mentissa tarkoitettua verotasoituksen ennakkojen suuruudesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleesta 45 §:ssä tarkoitettu tasoitus toimitetaan viimeisen kerran tämän lain voimaantuloa edeltävältä kalenterivuodelta.

Edellä 47 §:n 1 momentissa säädettyä tasoitusperustetta tulee muuttaa, jos valtion tilin-päätöksen perusteet muuttuvat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 47 §:n 2–4 mo-

mentissa säädetyllä tavalla tai jos on muita painavia syitä muutokseen ennen lain voimaantuloa. Tasoitusperusteen muuttamiseen sovelletaan tällöin tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 47 §:n 5 momenttia.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 48 §:ssä tarkoitettu ylimääräinen määräraha, jota koskeva esitys on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, myönnetään mainitun säännöksen mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 49 §:ssä tarkoitettu verohyvitys maksetaan vielä tämän lain voimaantuloa edeltäviltä verovuosilta.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 51 §:ssä tarkoitettuja erityisiä avustuksia voidaan anoa sellaisten kustannusten kattamiseksi, jotka ovat syntyneet ennen tämän lain voimaantuloa edeltävänä vuonna.

Tasoituseräen ennakosta ja lain voimaantulovuoteen kohdistuvasta verotasoituksesta voidaan päättää ennen lain voimaantuloa.

Ahvenanmaan valtuuskunta huolehtii myös verovuosien 2019 ja 2020 verohyvityksen vahvistamisesta, joka tehtävä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 56 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan kuului valtuuskunnalle. Sama koskee vuoden 2020 lopullista tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 45 §:n 2 momentin mukaista tasoitusta.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 2020

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson